

LACERTA'S

Lacerta trilineata

COMMISSIE
GEZONDHEID
EN WELZIJN
GEZELSCHAPSDIEREN

BUITENTERRARIUM

- A. Maaiveld
- B. Verhoogd maaiveld
- C. Glas
- D. Steen
- E. Beton
- F. Keldertje
- G. Plaats om eitjes af te zetten
- H. Straallamp
- I. Grondkabel

INLEIDING

In ons land zijn hagedissen uit het geslacht *Lacerta*, de echte hagedissen, al sinds het begin van de terrariumhouderij geliefde dieren. Ze zijn als regel gemakkelijk te houden.

De belangrijkste grote of groene *Lacerta*'s zijn: De parelhagedis (*Lacerta lepida*), de smaragdhagedis (*Lacerta viridis*), de reuzensmaragdhagedis (*Lacerta trilineata*), de spaanse smaragdhagedis (*Lacerta schreiberi*), en onze duinhagedis (*Lacerta agilis*). Het houden van alle in Nederland voorkomende amfibieën en reptielen en hun eventueel elders voorkomende ondersoorten is bij wet verboden. Veel Europese amfibieën en reptielen zijn in de landen waar ze voorkomen beschermd.

VERSPREIDING

De vier genoemde soorten komen voor in Europa, grofweg ten zuiden van de lijn Parijs-Praag-Kiev. Hierbij is de smaragdhagedis de noordelijkste en de reuzensmaragdhagedis de zuidelijkste vertegenwoordiger van dit gebied. De zandhagedis heeft de ruimste verspreiding.

BIOTOOP

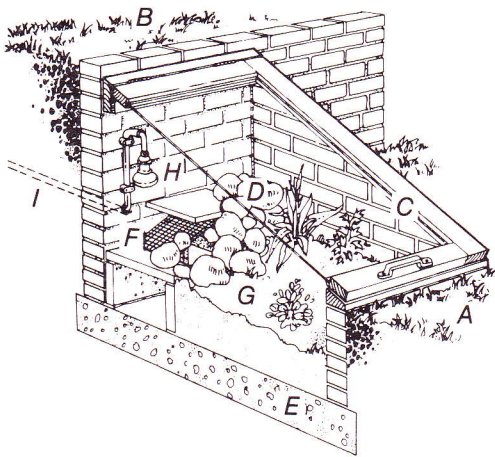
Deze hagedissen leven altijd in gebieden met open plaatsen en veel zon, lage begroeiing en een zekere mate van vochtigheid. In het noorden worden graag de wat drogere plaatsen gekozen, in het zuiden juist de vochtiger gebieden. Ze geven de voorkeur aan terrein dat heuvelachtig is. Het liefste daar, waar struikgewas (bij voorkeur braamstruiken), open plekken en hopen stenen voorkomen. De steenhopen worden gebruikt om te zonnen en zonodig weg te kruipen.

TERRARIUM

Hier bestaan twee mogelijkheden: Een buitenterrarium of een kamerterrarium. De beste keuze is het buitenterrarium. En dan op een plaats

waar in oktober nog de zon schijnt en geëxposeerd op het zuiden. Het terrarium moet tenminste 1 m² zijn. Beter is 3-5 m². Het belangrijkste element in zo'n glasoverdekt buitenterrarium is een 50 cm diepe schuilplaats in de vorm van een soort keldertje onder een hoop stenen. In dit keldertje mag het echter nooit echt nat worden. De dieren zijn bij koude nl. niet in staat actief te worden. Ze verdrinken dan. Zowel voor de winterslaap als bij erg warm weer wordt van dit keldertje gebruik gemaakt. Op een zonnige plaats in het terrarium moet een zandgebiedje van minimaal 50 x 50 cm, afgedekt door een vlakke steen, aanwezig zijn. Hier kunnen drachtige hagedissen hun eitjes afzetten.

Als beplanting komen allerlei kleine struiken uit het Middellandse Zeegebied in aanmerking, zoals lavendel of rozemarijn. In de zomer moet het glas geheel of gedeeltelijk door metaalgaas worden vervangen. In maart en april kunt u het beste dagelijks een 100 Watt straal lamp gedurende enige uren laten branden. De dieren kunnen zich dan opwarmen. Hierbij dient echter vermeden te worden dat bijvoorbeeld - uit oogpunt van energiebesparing - alle gaten en

kieren worden afgedicht. Ventilatie is erg belangrijk! Breng daarom in de zijwanden, afsluitbare, ventilatieopeningen aan.

Als u niet over een zonnige tuin beschikt, komt een kamerterrarium in aanmerking. Omdat deze hagedissen bij voorkeur een groot loopoppervlak hebben, kunt u het beste een vrij lang terrarium gebruiken. Als kleinste maten voor lengte x breedte x hoogte komen in aanmerking: 120 x 60 x 60 cm. Het temperatuurgradiënt kan nu het beste in de lengterichting worden aangebracht (de ene zijde warmer dan de andere).

VOEDSEL

Het zijn gemakkelijke eters. Ze eten allerlei insecten en andere ongewervelde dieren. In aanmerking komen: krekels, sprinkhanen, reuzemeelwormen, naakte rupsen en vooral weideplankton (insecten die worden gevangen door met een net door hoog gras te slaan). Zo nu en dan worden ter afwisseling ook wel regenwormen en pissebedden gegeten. De laatste kunnen zich in een kamerterrarium echter explosief vermeerderen! De grootste exemplaren eten ook wel

huisjesslakken en nestjonge muizen.

Als de hagedissen geen direkt of slechts door glas gefilterd zonlicht krijgen, is het noodzakelijk om ongeveer 10.000 à 20.000 internationale eenheden Vitamine D₃-aquoosium per liter drinkwater te geven. Dit water dient elke twee dagen te worden vervast (en ook te worden bereid). Hagedissen die wél direkt zonlicht krijgen geeft u vanzelfsprekend minder vitamine D₃. Alle hagedissen moeten extra kalk krijgen. Het gemakkelijkst is een schoteltje met gestampte eierschalen of sepia in het terrarium te plaatsen. U kunt ook melkzure kalk in het drinkwater oplossen of een kalkprodukt (bijvoorbeeld Carnicon of Gistocal) samen met de voedseldieren schudden tot deze er wit van zien. U kunt dit er ook overheen poederen.

HANTERING

Bij voorkeur moet u de dieren zo weinig mogelijk in de hand nemen. Niet alleen om het breken van de staart te voorkomen, maar ook om stress bij de dieren te vermijden. Indien het toch nodig is om de dieren in de hand te nemen, dan dient dit bij voorkeur ('s ochtends) te geschieden wanneer de dieren nog koel en

traag zijn.

U pakt het dier met een snelle greep direkt achter de kop vast, (let op: ze kunnen geweldig bijten) en U strekt het lichaam in de handpalm. Een methode die het in de hand nemen kan voorkomen is: u ruimt het terrarium helemaal leeg en u plaatst daarin een doos met deksel, voorzien van een rond gat. Nu jaagt u de hagedis met rustige bewegingen in de richting van de doos. Vrijwel zeker zal de hagedis het donkere gat in de doos als een veilige schuilplaats herkennen en in de doos kruipen. Met de hand sluit U nu het gat in de doos af en brengt U de dieren over naar de nieuwe behuizing. Iets dergelijks kan ook als slaaphol standaard worden ingebouwd.

GEDRAG

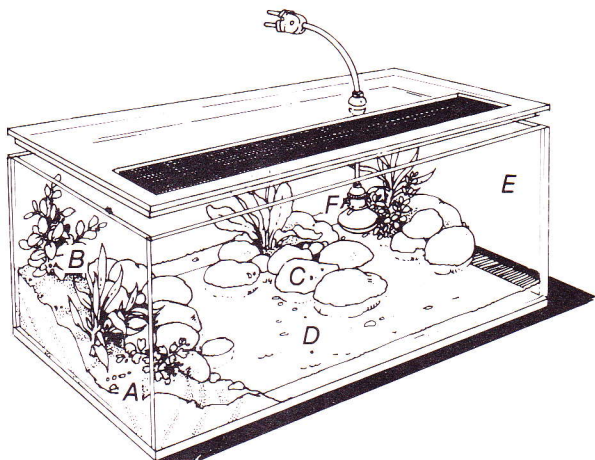
Vooraf mannetjes van gelijke soort, maar ook de wijfjes zijn tamelijk vechtlustig. Dit is speciaal in de paartijd en gedurende de periode dat ze drachtig zijn het geval. Het is daarom beter om slechts één paar van één soort in één terrarium te houden.

VOORTPLANTING

In een buiterrarium vindt de

KAMERTERRARIUM

- A. Stenen
- B. Ondiep water
- C. Planten
- D. Stronk
- E. Gaas
- F. Straallamp

paring bijna altijd in mei plaats. In juni en juli worden de eitjes afgezet. Soms is er meer dan één legsel per seizoen. De eitjes kunnen het beste kunstmatig worden uitgebroed in matig vochtig zand bij een temperatuur van 28°C.

Afhankelijk van de soort duurt de incubatie 45 tot 75 dagen. Het beste is het om de jongen gedurende de eerste winter warm op te kweken. In een kamerterrarium kunt u de paring stimuleren door in het voorjaar het aantal uren dat er kunstlicht wordt toegepast te verhogen en de hoeveelheid licht te intensiveren (\pm normale daglengte volgen). In de winter kunnen de dieren het beste iets koeler worden gehouden. Een (kunstmatige) winterslaap is vaak teleurstellend. Subtropische dieren als grote lacerta's houden geen echte winterslaap, maar wel een rustperiode waarin ze minder actief zijn.

ZIEKTEN

In een buiterterrarium zijn ziekten of parasitaire aandoeningen bij deze hagedissen zeldzaam. Bij overbevolking of telkens terugkerende vechtpartijen kunnen evenwel infecties optreden. Het meest voorkomende pro-

bleem bij een buiterterrarium is dat bij zachte winters de dieren te vroeg uit de winterrust komen. Zulke dieren moeten onmiddellijk warm worden gehouden en laat u ze direkt drinken! In een kamerterrarium komen vooral de volgende drie parasitaire aandoeningen voor:

Bloedmijt

is te herkennen aan de kleine rode puntjes tussen de schubben. De dieren zijn te behandelen met Neguvon. De dieren worden in een linnen zakje gedaan en helemaal ondergedompeld in een 0.2% oplossing van Neguvon. Daarna laat U het zakje uitdruipen en de dieren er nog vier uur in zitten.

Stress

De hagedissen zijn weinig actief en vermageren (let op dijen en staartwortel). Ze krijgen dikwijls faecesresten onder de staartwortel. Door microscopisch onderzoek van de faeces worden veelvuldig flagellaten aangetoond. Deze kunnen met Ronidazol of Emtryl worden behandeld. Zonder de oorzaak van de stress weg te nemen heeft een dergelijke behandeling slechts tijdelijk effect. Zo kunnen er teveel dieren bij elkaar worden gehouden of kan men zelf de dieren te vaak storen.

Worminfecties

Als de dieren vermageren en er zijn geen duidelijke faecesresten onder de staartwortel waar te nemen, dan kan het zijn dat de dieren een infectie hebben van o.a. nematode-wormen. Deze zijn met Vermisol-L of Ripercol te behandelen (injectie).

Pokken

herkent U aan de zwarte, ruwe veranderingen van de huid. Dit duidt erop dat de dieren te vochtig worden gehouden. Gewoonlijk is het voldoende om een krukdroge, warme plaats in het terrarium te maken, het liefst stralingswarmte. Na één of twee vervellingen is er veelal niet veel meer van te zien.

Raadpleeg bij aandoeningen een gespecialiseerde dierenarts of uw dierspecialzaak!